

ΙΣΤΟΡΙΑ

της

ΣΙΒΥΛΛΗΣ.

(Συν. καὶ τέλος. Ἰδε τόμ. ΙΔ', καὶ ΙΕ' Φυλλ. 338,—361.)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

Ζ'.

Ο ΚΥΚΝΟΣ.

Δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπήσωμεν ὅτι τὴν εἰς Φερίας ἐπάνοδον αὐτοῦ ἀπεράσισεν ὁ Ῥαοὺλ μετὰ τινὰς δισταγμούς· ἡ βραχεὶς ἐν Παρισίοις διατριβὴ ἅμα δὲ καὶ τὰ συγχρόνως τότε συμβάντα, διεσκέδασαν τὸ ἄγνόν θέλγητρον, δι' οὗ κατεγοήτευεν αὐτὸν ἀπό τινων μνηῶν ἡ Σιβύλλα· καὶ ὥς εἰ ἀνένηψεν ἀπὸ ὕπνου, ἐθεώρησε παιδαριώδη καὶ γελοῖα τὰ γενόμενα, καὶ ἠπόρει πῶς τόσον χρόνον δὲν ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς. Τοιαῦτα ἀναπολὼν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁδοιπορίας ἠγανάκτει ἔτι μᾶλλον. Ἰδὼν καὶ αὐθις τὸν πραγματικὸν βίον, τὴν ἐλπεινότητα καὶ τὴν διαφθορὰν αὐτοῦ, ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀθυμίαν καὶ σκεπτικότητα· ὁ κτηνώδης θάνατος τοῦ Γάνδρακος ἐπ' ἀνέφερε τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς τὴν ὕλην· ἀλλὰ καὶ ἡ μετὰ τῆς Κλοτίλδης συνέντευξις συνετάραξεν αὐτὸν ἐκ βάθρων. Εἰ καὶ ἡσθάνετο τύψιν συνειδήσεως, ὅμως αἱ ὁρμαὶ καὶ αἱ φλογεραὶ λέξεις τῆς νέας γυναικὸς ἀνετίθασαν εἰς τὴν κεφαλὴν καπνὸν ὕλικοῦ ἔρωτος καὶ ἐξήψαν τὸ αἷμα αὐτοῦ. Ἐβλεπεν ἔτι αὐτὴν γονυπετῇ, κλαίουσαν, ὡραίαν καὶ περιπαθῆ· καὶ ἀντὶ νὰ τὴν μεμρῇ διὰ τὸ παράφορον καὶ πρὸς πᾶσαν θυσίαν πρόθυμον τοῦτο πάθος, ἐθαύμαζε μᾶλλον καὶ ἀπεθέου αὐτὴν ὡς ἀρετὴν πάσης ἄλλης ἀνωτέραν, πλησίον τῆς ὁποίας ὁ δειλὸς καὶ καθαρὸς ἔρωσ τῆς Σιβύλλης ἐμνηδενίζετο. Καὶ ὅμως ἀνεχώρησεν, εἴτε θέλων νὰ σώσῃ τὴν Σιβύλλαν ἀπὸ ἀπροσδοκίτου πληγῆς, εἴτε ὅπως σωθῇ αὐτὸς ἀπὸ παρεκτροπῶν τὰς ὁποίας ἀπεδοκίμαζεν.

Ὅτε δὲ ἔφθασε τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ πρεσβυτέριον, ὁ ἀββᾶς Ρενώ, τὸν ὅποιον εἶχεν εἰδοποιήσῃ τὴν προτεραίαν περὶ τῆς ἐπ' ἀνόδου του, εἶπεν αὐτῷ ὅτι ἡ οἰκογένεια τῶν Φερίων περιέμενεν αὐτὸν εἰς τὸ γεῦμα· ἀλλ' ἡ φιλόφρων καὶ σχεδὸν πατρικὴ δεξιῶσις ἧς ἔτυχε παρ' αὐτῶν, δὲν κατενίκητε τὴν ἀδημονίαν τῆς καρδίας του, ἦν τινα προέδιδον καὶ τὸ πρόσωπον καὶ τῆς φωνῆς του ὁ τόνος, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ μὲν μαρκήσιος καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἀπέδιδον εἰς τὰ ἐν Παρισίοις λυπηρὰ συμβάντα, ἡ δὲ Σιβύλλα, ὀξύδερκεστέρα τῶν ἄλλων, ἠρμήνευεν ἀληθέστερον· ἡ λεπτὴ καὶ εἰς ἄκρον εὐαίσθητος φύσις τῆς, εἶχε προαισθήματα, ἃ τινὰ θὰ ἐξελάμβανέ τις προφητείας. Δια-

κοῦντος τοῦ γεύματος ἔβλεπεν αὐτὸν μετ' ἀνησυχίας· καὶ παρατήρησεν ὅτι ἐν καιρῷ τῆς προσευχῆς, ἐξῆλθε παρὰ τὸ σῶνθε· τῆς αἰθούσης· ἐξεπλήρωσεν ὅμως πάντα τὰ χρέη αὐτῆς μετὰ τῆς συνήθους ἀταραξίας, εἰ καὶ ἦτο κάτωχρος. Ἐπαιξε κύμβαλον, προσέφερε τέϊον καὶ ἐξωγράφησε διὰ τοῦ μολυβδόκονδύλου ἐπὶ τινος ἄκρας τῆς τραπέζης ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ξανθῆς τῆς κόμης, ἀνταλλάξασα μετὰ τοῦ Ῥαοὺλ ἀσημάντους τινὰς λέξεις.

Ἦτο δεκάτῃ ὥρᾳ ὅτε ὁ Ῥαοὺλ ἀνεχώρησεν. Ἐξερχόμενος δὲ ἐστάθη ἄνω τῆς κλίμακος, ὡς ἂν εἰ κατέπληξεν αὐτὸν τὸ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του θέαμα· ἡ ἑσπέρα εἰ καὶ ψυχρά, ἦτο ὡραία καὶ γαληνία· λεπτὴ ἀργυρὰ σελήνη διέσχιζε τὸν γλαυκὸν οὐρανόν, καὶ κατέληγεν ὀπισθεν τῆς μελαίνης κορυφῆς τῶν δασῶν, φωτίζουσα συγχρόνως τὴν αὐλὴν, ἐνῷ αἱ ὠχραὶ αὐτῆς ἀκτῖνες ἀντανεκλῶντο ἀσθενῶς ἐπὶ τῶν ὕαλων τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ὕδατος τῶν δεξαμενῶν καὶ τῶν στυλβόντων πτερῶν ἀκινήτου τινὸς κύκνου. Τοιαῦτα δὲ ἦσαν ἡ εὐωδία καὶ ἡ σιωπὴ, ὥστ' ἐνόμιζες ὅτι ἦτο μαγεία. Ὁ Ῥαοὺλ παρατήρησε ταῦτα καὶ ἐστέναζεν. Ἀκούσας δ' ἐν τοσοῦτῳ ὀπισθεν αὐτοῦ λεπτὸν κρότον ἐστράφη καὶ εἶδε τὴν Σιβύλλαν.

— Εἰσθε, κύριε, περίλυπος ἀπόψε, εἶπεν αὐτῇ μετὰ τὴν μελωδικὴν ἐκείνην φωνήν, ἥτις ἐμάγευε τοὺς ἀκούοντας.

— Καὶ πῶς νὰ μὴ ἦμαι, κυρίε, μετὰ τοιαύτην στέρησιν!

— Μάλιστα, ἀλλ' ἔχετε καὶ τι ἄλλο... ἐστὲ εἰλικρινής.

Ἐκείνος δὲ νεύσας τοὺς ὀφθαλμούς, ἐσιώπησε· καὶ ἐπὶ τέλους ὑψώσας τὴν κεφαλὴν εἶπεν·

— Ἦθελα νὰ σοῦς ὁμιλήσω, κυρία Σιβύλλα.

— Τώρα;

— Τώρα.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐδίστασεν ἡ νέα· μετὰ μικρὸν δὲ ἀπεκρίθη·

— Περιμένετε με.

Καὶ εἰσελθοῦσα εἰς τὴν οἰκίαν ἐπ' ἀνῆλθε μετ' ὀλίγον. Λαβοῦσα λεπτὸν γλαυκούφαντον μανδύαν ἐκάλυψε τοὺς ὤμους καὶ τὴν κεφαλὴν, καὶ στηριχθεῖσα ἐπὶ τοῦ Ῥαοὺλ κατέβη μετ' αὐτοῦ καὶ διευθύνθη πρὸς τὸ ἄλσος. Ἐνῷ δὲ εἰσῆλθον εἰς τὴν σκοτεινὴν δειδροστοιχίαν, τὴν ὁποίαν ἐφώτιζον ποῦ καὶ ποῦ λευκωπαὶ ἀκτῖνες φωτός, ὁ Ῥαοὺλ ἔλαβε τὸν λόγον καὶ εἶπε μετὰ πικρίας τὰ ἐξῆς·

— Κυρία, αἱ ὀδυνηραὶ ὥραι τὰς ὁποίας ἐπέρασα κατ' αὐτὰς εἶναι ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἀνακαλοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν πραγματικότητα καὶ τὰ χρέη του. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν θερμῶς νὰ μὲ φανερώσετε τοὺς λογισμούς σας, νὰ μὲ εἰπῇτε ἂν ἡ

τιμὴ νὰ συζήσω μὲ σὰς, δὲν θὰ μὲ δοθῇ, ἐνόσω δὲν λάβω ἀνωθεν τὴν χάριν, τὴν ὁποῖαν στεροῦμαι, καὶ θὰ στεροῦμαι ἴσως διὰ παντός· τούτου δοθέντος δὲν θ' ἀργοπορήσω, τ' ὁμολογῶ, νὰ κόψω σχέσιν μὴ ἔχουσιν ἐλπίδα, πρὶν χάσω τὸ μένον μοι ὀλίγον θάρρος καὶ τὴν μικρὰν μου ἀξίαν.

Ἡ δὲ Σιβύλλα σταθεῖσα·

— Τὸ εἶχα ἐννοήσει, ἐψιθύρισεν.

Ὁ δὲ Ῥαοῦλ ὡς ἂν μὴ ἤκουσεν ἐξηκολούθησε μετὰ τῆς αὐτῆς τραχύτητος·

— Ναί, ἀπὸ τὴν στιγμήν αὐτὴν ἀποκρούω δοκιμὴν, τὴν ὁποῖαν θεωρῶ ἀνωφελεῖ, μωρὰν . . . Ὁ καιρὸς τῶν ὀνείρων ἐπέρασεν . . . ἡ πίστις σας δὲν θὰ γείνη ποτὲ καὶ ἐδική μου . . . καὶ ἐνόσω ζήσω οἱ δισταγμοὶ θὰ ῥέωσιν ὅπως καὶ τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας μου . . . Ἴδου ἡ ἀλήθεια.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, εἶπεν ἡ Σιβύλλα μόλις διακρινομένης τῆς φωνῆς αὐτῆς· ἡ ὁμιλία σας αὐτὴ, μεθ' ὅσα μὲ εἶπατε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, εἶναι τόσον ἀπροσδόκητος, ταύτην μάλιστα τὴν ὥραν, ὥστε πρὶν ἀποκριθῶ ἔχω ἀνάγκην νὰ συνέλθω.

Ὁ Ῥαοῦλ ἐνευσεν τὴν κεφαλὴν· ἐβάρδιον δὲ σιωπῶντες μέχρι τῆς ἄκρας τῆς δεικνύουσι, ὅπου ἐφάνη ὀλίγον φῶς. Ἡ Σιβύλλα ὕψωσε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ περίστρον στερέωμα, καὶ ἐφάνη κάτωχρον τὸ πρόσωπόν της.

— Πάσχετε; ἠρώτησεν ὁ Ῥαοῦλ.

Καὶ ἐκείνη μειδιάσασα·

— Ὀλίγον, ἀπεκρίθη.

Δακτυλοδεικτῆσάς δὲ τὸν οὐρανὸν προσέθετο·

— Ἐπεσα ἀπὸ τὸς ὕψος!

Καὶ παρ' ὀλίγον κλονηθεῖσα ἐπιπτεν. Ὁ Ῥαοῦλ τότε ἠθέλησε νὰ τὴν βασιτάξῃ, ἀλλ' ἐκείνη ἀπωθήσασα αὐτὸν ἠρέμα·

— Δότε με, εἶπε, μόνον τὸν βραχίονά σας.

Ὅτε δὲ εἰσῆλθον εἰς ἄλλην δεικνύουσαν·

— Ἴδου, προσέθετο ἡ ἀπόκρισίς μου. Δὲν θὰ γίνω ποτὲ σύζυγος ἀνθρώπου ἀπίστου, μὴ προσευχομένου, μήτε ἔχοντος ἄλλον Θεὸν πλὴν τῆς ὕλης καὶ ἄλλην ἐλπίδα πλὴν τοῦ μηδενός. Θὰ ἦμην ἀξιοκατάκριτος ἂν συγκατένευα, διότι οὔτε θὰ ἐπροξένουν, οὔτε θὰ εὑρίσκα εὐτυχίαν. Πρέπει λοιπὸν νὰ χωρισθῶμεν . . . πλὴν σὰς παρακαλῶ, κύριε, νὰ μὴ χωρισθῶμεν μὲ λόγια πικρά . . . ἡ ἐνθυμήσις τῆς παρούσης στιγμῆς ἂς μείνῃ γλυκεῖα καὶ εἰς τοὺς δύο μας . . . τὸ ζητῶ πρὸ πάντων δι' ἐμέ . . . Ἴδου ἡ μόνη μυθιστορία τῆς ζωῆς μου . . . καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μὴν ἀμαυρωθῇ ἡ τελευταία σελὶς της! Εἶμαι, βεβαιωθῆτε, γενναία, καὶ μὲ ὅλην τὴν λύπην μου, ἔχω τὴν ἱκανότητα νὰ αἰσθανθῶ τὸ θέλγητρον τῆς στιγμῆς ταύτης . . . καὶ ἡ τελευταία ἂν εἶναι τῆς ζωῆς μου ὡς εἶναι καὶ τῆς φιλίας μας.

Εἰς ταῦτα ὁ Ῥαοῦλ ἀπήντησε δι' ἐλαφρᾶς πιέσεως ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς Σιβύλλης. Μετὰ μικρὰν δὲ σιωπὴν·

— Ὁμίλησέ με, φίλε μου, ἐπανελάβετο ἡ νέα, ὁμίλησέ με ὅπως καὶ ἄλλοτε, ὡς ἂν ἔμελλε νὰ συναντηθῶμεν καὶ αὔριον καὶ εἰς τὸ ἐξῆς.

— Δὲν ἔμπορῶ, Σιβύλλα . . .

— Εἶπέ με ὅτι τοῦλάχιστον δὲν θὰ μὲ λησμονήσης . . .

— Ποτέ!

— Καὶ ἐγὼ ὁμοίως . . . Οὔτε ὥραίαν ἡμέραν οὔτε ὥραίαν νύκτα θὰ ἰδῶ ποτε χωρὶς νὰ σὰς ἐνθυμηθῶ καὶ νὰ σὰς εὐλογήσω.

— Νὰ μ' εὐλογήσετε! ἀνεφώνησε τραχέως ὁ Ῥαοῦλ.

— Μάλιστα, νὰ σὰς εὐλογήσω . . . ναὶ μὲν ἐπικράνκατε ὥρας τινὰς τῆς ζωῆς μου· χρεωστῶ ὅμως εἰς σὰς καὶ συγκινήσεις βαθυτάτας, χαρὰν ἀνεκλάλητον, ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι γοητεύουν τὴν ψυχὴν γυναικὸς . . . καὶ χριστιανῆς . . . Πόσον εὐτυχῆς ἡ ἐσπέρα, ἡ πρὸ τῆς ἀπευκταίας ἀναχωρήσεώς σας! Ὅποια στιγμή ἐκείνη καθ' ἣν ἠσθάνθητε τὴν καρδίαν σας ἀνοιγυμένην καὶ τὸν Θεὸν καταβαίνοντα εἰς αὐτήν! . . . Μ' ἐλέγετε τότε τόσον δίκαια, τόσον εὐγενῆ καὶ τόσον ἄξια ὁμῶν πράγματα! . . . Πολλὰκις μετὰ ταῦτα τὰ ἐνθυμήθη . . . ὅχι ὅτι ἔχω ἀνάγκην ἐπιχειρημάτων διὰ νὰ στερεώσω τὴν πίστιν μου . . . ἡ ἀμφιβολία μὲ εἶναι ἀγνωστος . . . τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλέπω χαρᾶν καὶ εἰς ἕκαστον χόρτον καὶ εἰς ἕκαστον φύλλον καὶ εἰς ἕκαστον ἄστρον· μεταξὺ καὶ αὐτῆς τῆς σιωπῆς τῆς ἐρημίας, τῆς νυκτὸς καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἀκούω τόσον καθαρά τὴν φωνὴν σου, ὥστε ἡ καρδία μου πιστεύει ὅπως βλέπουν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἀναπνέει τὸ στόμα μου. . . Μ' ἔκαμεν ἐντύπωσιν ὅτι μ' ἐλέγετε . . . Πόσον θὰ μὲ ἤρεσκε νὰ ὁμιλῶ περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν μαζὶ σας! Δὲν ἐτόλμων . . . Εἶμαι περισσότερον ἀφ' ὅσον νομίζετε γυνή . . . εἶμαι καὶ πολὺ ἴσως . . . Ἐφοδούμην μὴ δὲν σὰς ἀρέσω ἀρκετά . . . μὴ χάσω ὅτι σὰς εἶχεν ἐλκύσει . . . μὴ φανῶ σχολαστικὴ καὶ δεισιδαίμων . . . Ἐμπορῶ τοῦλάχιστον τὴν στιγμήν αὐτὴν νὰ ἀφεθῶ εἰς τὴν ἀδυναμίαν αὐτὴν τοῦ νοός μου, χωρὶς φόβον ὅτι θὰ σὰς φανῶ, ὅταν ποτὲ μ' ἐνθυμηθῆτε, ὑπὸ μορφὴν δυσάρεστον;

— Μὴ τὸ φοβῆσθε . . .

Καὶ ταῦτα λέγοντες ἐξηκολούθουν προχωροῦντες εἰς τὸ δάσος, ποτὲ μὲν ὑπὸ τὴν σκιὰν σωροῦ δένδρων, ποτὲ δὲ διασχίζοντες μέρη ἀνοικτά. Ὁ Ῥαοῦλ ἐνόησεν ὅτι ὁ περίπατος δὲν ἦτο τυχαῖος, ἀλλ' ὅτι τὸν ἔφεραν ἀλληλοδιαδόχως ἡ Σιβύλλα εἰς τὰ μέρη τὰ ὁποῖα ἡγάπη ἰδιαζόντως. Ἐφαίνετο ὅτι ἀνέλαβεν ὅλας αὐτῆς τὰς δυνάμεις, καὶ ἐβάρδιζεν ὡς συνήθως

ἄνευ κόπου καὶ ἄνευ σπουδῆς. Περαιτέρω δὲ αὐτὴν ἐνίοτε ἀπορῶν ὅτι ἡ ὁμιλία της δὲν μετεῖχε τῆς φυσικῆς της ζωηρότητος καὶ ὁρμῆς· ἡ φωνή της εἶχε παράδοξον προῆχον καὶ γλυκύτητα. Ὁ Ῥαοὺλ ἠσθάνετο ὅτι τὸ ἀδύνατον ἐκεῖνο πλάσμα εἶχε θέλησιν καὶ δύναμιν πηγαζούσας ἐξ ἀρχῆς ἀνωτέρας τῶν βιαίων παθῶν ἅτινα ἐτάρασσον αὐτόν. Παραφερόμενος δὲ ὑπὸ ἀνεξηγήτου ἀταξίας νοῦς, ὠδηγεῖτο ὑπὸ τῆς νέας κόρης, ἐστερημένος καὶ θελήσεως καὶ δυνάμεως καὶ σχεδὸν λογισμοῦ.

— Ἐνθυμεῖσθε τὰ λόγια σας, φίλε μου; ἐπανέλαβεν . . . Ἰπάρχουν, ἐλέγετε, καρδίαι καὶ ὄντα, τὰ ὅποια εἶναι ἀδύνατον, εἶναι μάλιστα τρομαρὸν νὰ ὑποθέσῃ τις προωρισμένα εἰς τὸ μηδέν . . . τόσον εἶναι ἀληθινὸν αὐτό. Ἐπειδὴ τὰ σώματά μας, ὅταν ἀποθνήσκωμεν, ἀλλάζουσιν μόνον μορφήν· ἐπειδὴ ἡ ὕλη εἶναι ἀθάνατος, καὶ ἐπειδὴ ὅ,τι ἔχομεν ἐλευνότεραν μέλλει νὰ ζήσῃ αἰωνίως, πῶς νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ δικαιότεραι ιδέαι, τὰ εὐγενέστερα αἰσθηματά, ἡ πίστις, ἡ ἀγάπη, ἡ πρὸς τὸν Θεὸν σπουδή, οἱ ἔρωτες, τὰ πάθη, τὰ δάκρυά μας, ὅλ' αὐτὰ θὰ χαθῶσι μὲ ἡμᾶς χωρὶς ν' ἀφήσωσιν ἔχνη . . . χωρὶς νὰ ἔχωσι μέλλον, καταφύγιον, δικαιοσύνην! . . . Ἄρα πάντα θὰ ἐπιζήσωσι πλὴν τοῦ ἀγνοῦ καὶ καθαροῦ! . . . πάντα θὰ διζιωνισθῶσι πλὴν τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ ἀγαθοῦ . . . πλὴν ἐκείνων ὅσα τιμοῦν τὸν βίον, καλλωπίζουσιν τὴν γῆν, ἀρέσκουσιν εἰς τὸν οὐρανόν. Ὡ, ὄχι! . . . Σεῖς αὐτὸς ἐλέγετε ὅτι ὑπάρχει καθαρὰ πηγὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν καταβαίνουν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀναβαίνουν αἱ ψυχαί μας ὡς οἱ ἄγγελοι τῆς Βίβλου . . . Μὴ ἀρέσκει ἡ εἰκὼν αὕτη . . . Γλυκὺς εἶναι ὁ θάνατος μὲ τοιαύτας παραμυθητικὰς ιδέας, ὅταν μάλιστα ἐστερηθῇ τις προσφιλεῖ ὄντα. Ἐχάσατε πολλὰ νέαν τὴν μητέρα σας, φίλε μου;

— Μάλιστα, πολλὰ νέαν.

Ἡ Σιδύλλα ἐσιώπησεν. Ἐστάθη εἰς μέρος, ὅθεν ἐφαίνετο ὀρίζων ἐκτεταμένος καὶ λόφοι κλιμακῆδον καίμενοι καὶ χαράδραι ἐλικοειδεῖς τείνουσαι πρὸς τὴν θάλασσαν. Μεταξὺ δὲ τῶν κοιλιάδων καὶ τῶν λόφων ἐκυμαίνοντο διαφανεῖς ἀτμοὶ τοῦ φθινοπώρου, οἵτινες, διασχιζόμενοι ὑπὸ τοῦ αἰθερίου φωτός, διεσκορπίζον εἰς τὴν ἀπέραντον ἐκείνην ἔκτασιν μαγείαν οὐράνιον. Ἡ Σιδύλλα, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Ῥαοὺλ, ἐθαύμαζε τὸ λαμπρὸν αὐτὸ θέαμα. Ἀνανήψασα δὲ ὡς ἐξ ὀνείρου·

— Ἄς προχωρήσωμεν, εἶπε.

Καὶ εἰσιήλθον εἰς μέρος ἐκ τῶν σκοτεινοτέρων τοῦ δάσους· ἡ Σιδύλλα ἐτάχυνε τότε τὸ βῆμα· καὶ καταβάντες διὰ δρομίσκου κατωφεροῦς, εὐρέθησαν πλησίον βράχου ἀποτόμου καὶ ὑψηλοῦ, τοῦ βράχου τῆς Μαγίσσης, παρ' ὃν καίται μικρὰ πηγὴ, καὶ κοιλάς ἀγρία εἰς ἣν κυλίσται ὁ ῥόαξ τῶν Φερίων. Τὸ

φῶς τῶν ἀστέρων, διαπερῶν τὰ φύλλα, ἔλαμπε γλυκὺ ἐντὸς τοῦ ὕδατος, καὶ οἱ καταπίπτοντες σταλαγμοὶ ἀντήχουν θλιβερά, οὕτως ὥστε ἐπηύξανον τὴν μελαγχολίαν τῆς ἐρημίας.

Ἡ Σιδύλλα περιέφερε πολλὴν ὥραν τὸ βλέμμα πέριξ αὐτῆς.

— Ἐδῶ, εἶπεν ἐπὶ τέλους, ἠθέλησα νὰ σὲ ἀποχιρετίσω . . . Ῥαοὺλ. Θὰ συγχωρήσῃς καὶ αὐτὴν μου τὴν ἀδυναμίαν. Εἶμαι τόσον παιδί ἂν καὶ ἔχω τὸν νοῦν μου . . . Ὅταν κατὰ πρῶτον σὲ εἶδα ἐδῶ, ἐνθυμεῖσαι; . . . ἦτον ἀνοιξίς καὶ λαμπρὸς ἥλιος . . . Καὶ σήμερον . . . εἶναι φθινόπωρον καὶ νύξ! . . .

Ἐπρόφερε δὲ τὰς λέξεις ταύτας ὥστε παράφρων, καὶ ἐσιώπησεν. Ἐπειτα στραφείσα πρὸς τὸν βράχον, ἐρρίψε τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τοῦ κισσοῦ καὶ τῶν ὑγρῶν βρύων καὶ ἔκλαυσεν πικρῶς. Ὁ δὲ Ῥαοὺλ περαιτέρω ἀκίνητος καὶ ἔξω ἐαυτοῦ τὸ ἐπιχάριτον ἐκεῖνο φάντασμα τὸ κλαῖον μεταξὺ σκότους, φάντασμα φαινόμενον ὡς θεὰ τῆς ἐρήμου ἐκείνης. Μετὰ μικρὸν δὲ προχωρήσας·

— Σιδύλλα, εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ· πόσον εἶσαι σκληρὰ καὶ πρὸς ἐμέ . . . καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν σου! ὅποιον ἔγκλημα πράττεις ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ σου καὶ τῶν ἀρετῶν σου! . . . Ἀνταγαπόμεθα ὅπως ποτὲ δύο καρδίαι δὲν ἠγαπήθησαν εἰς τὸν κόσμον . . . Κλαίεις καὶ ἡ καρδία μου σπχράττεται . . . εἴμεθα ἐλεύθεροι . . . ἡ εὐτυχία μας εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας . . . καὶ τὴν ἀπορρίπτεις, δὲν τὴν θέλεις! . . . Καὶ διὰ τί; . . . οὔτε σὺ τὸ ἠξέουρες, ταλαίπωρε!

— Ῥαοὺλ! ἀπήντησεν ἐκείνη ἀναλαβοῦσα τὸ ὑπερήφανον ἦθος της. Δὲν θέλω τὴν εὐτυχίαν αὐτὴν, διότι θὰ ἦτο ψευδής· διότι δὲν θὰ εἴμεθα ἀληθῶς ἠνωμένοι . . . διότι θέλω ν' ἀγαπῶμαι ὅπως ἀγαπῶ, καὶ διότι τίποτε δὲν διαρκεῖ ἐὰν δὲν θεμελιώνεται ἐκαὶ ἐπάνω.

Εἶπε καὶ ἔδειξε τὸν οὐρανόν.

— Ναί, ἐπανελάβε μετὰ πλειοτέρας ἰλαρότητος, ἠξέου ὅτι πάσχεις, καὶ ἐπεθύμουν νὰ σὲ ζητήσω γονυπετῶς συγχώρησιν διότι σ' ἐλύπησα . . . ἀλλ' ὡς βλέπεις καὶ ἐγὼ πάσχω . . . ὀλιγώτερόν σου ὅμως, νομίζω . . . διότι ἐγὼ ἐλπίζω νὰ σ' ἐξαναεύρω . . . Ναί, καὶ τὸ ἐλπίζω μετὰ πεποιθήσεως . . . εἶμαι βεβαία . . . Ἰγίζινε!

Καὶ τείναςα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Ῥαοὺλ, ἀνεχώρησε δρομαία. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἐστάθη, ἐστήριξε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ δένδρου καὶ ἐψιθύρισε·

— Δὲν βλέπω πλέον.

Ὁ Ῥαοὺλ ἔδραμε πρὸς αὐτήν.

— Στηριχθῆτε, εἶπεν, εἰς τὸ χέρι μου . . . Μὴ φοβῆσθε τίποτε . . . οὔτε λέξιν, οὔτε παράκλησιν θ' ἀκούσεται . . . Πρέπει ὅμως νὰ ἐπιστρέψετε, καὶ πῶς θὰ ἐπιστρέψετε μόνη;

Ἡσθάνθη δὲ αὐτὴν τρέμοντας ὑπὸ τὸν κάθυγρον μανδύαν της. Ἡ Σιδύλλα δὲν ἀπεκρίθη, ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ βραχίονος ἐκείνου καὶ ἀνέβησαν βραδέως περὶ τὸν βράχον. Μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ βῆμα αὐτῆς ἐγένετο στερεώτερον· ἀλλ' ἔνευε τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐφαίνετο ξένη πρὸς πάντα τὰ περὶ αὐτήν. Μετὰ τέταρτον δὲ ὥρας, σταθέντος τοῦ Ραοῦλ, ἀνένηψε καὶ αὐτὴ καὶ εἶδε περίξ.

— Θεέ μου! ἀνεφώνησε... Ποῦ εἴμεθα;... ἡ ὁμίχλη δὲν μὲ ἀφίνει νὰ ἰδῶ. Εἰσθε βέβαιος ὅτι δὲν ἐχάσαμεν τὸν δρόμον;

— Ἔως ἐδῶ ἐνόμιζα ὅτι ἤμην βέβαιος· τὴν ὥρην δὲν ἤξεύρω... Δὲν ἤμπορῶ νὰ διακρίνω οὔτε δύο βήματα μακρὰν.

Καὶ τῶντι, κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ χρόνου οἱ ὕγροι ἀτμοὶ τῶν ἐλῶν ἀνυψοῦνται αἴφνης τὴν νύκτα κατὰ πυκνοὶ, καὶ τόσῳ μάλιστα πυκνοὶ ὥστε φαίνονται ὡς τεῖχη σκότους ἀδιαπέραστα. Ἡ Σιδύλλα ἀνέλαθεν ὅλην αὐτῆς τὴν ἐνέργειαν ἰδοῦσα τὴν ἀποπλάνησιν· ἠρώτησε τὸν Ραοῦλ ποῖον δρόμον ἠκολούθησεν, ἐδίστασεν, ἀνελογίσθη καὶ ἔπειτα ἐξηκολούθησε τεταραγμένη τὸν αὐτὸν δρόμον· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὑποθέσασα ὅτι ἐπλανῶντο ἔτι πλέον, ἐνόμισε προτιμότερον νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸν Βράχον τῆς Μαγίσσης, ἐλπίζουσα ὅτι ἤθελε κατορθώσει νὰ εὔρῃ ἐκεῖ εὐκολώτερον τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Ἀλλ' ὅτε ἠθέλησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν, ἐπλανήθησαν ἔτι πλέον· ἡ Σιδύλλα ἀνεγνώρισεν ὅτι ὑπερέβησαν τὴν ὁρίον τῶν περὶ τὸ ἄλσος δασῶν, καὶ ὅτι εἶχον εἰσέλθει εἰς ἄλλο δάσος, δύο λεύγας κείμενον μακρὰν τῆς ἐπαύλεως. Καὶ ὁμῶς ἐξηκολούθουν τὸν δρόμον τεταραγμένοι, καὶ ἀπόφασιν ἔχοντες νὰ προχωρῶσι κατ' εὐθεῖαν. Συχνὰ δὲ συνεκρούοντο πρὸς στελέχη δένδρων καὶ περιεπλέκοντο εἰς ἀκάνθας. Κατέβαινον καὶ ἀνέβαινον μέρη ὑψηλὰ καὶ ἐνίοτε διέσχίζον πλατέα ἐλη ὕγραίνοντες τοὺς πόδας· ἐνίοτε δὲ καὶ ἀνεχίτιζον τὴν πορείαν ἵνα σκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου. Ἡ Σιδύλλα ἠρμήνευε ποῦ καὶ ποῦ τὴν ὁδὸν της.

— Θεέ μου! ἔλεγε, πόσον μὲ τιμωρεῖς!... Τί θὰ στοχασθοῦν δι' ἐμέ;... Μὲ ἀγαποῦν τόσον καὶ ὁμῶς ἐγὼ τοὺς ἐλησμόνησα! Πόσον θὰ εἶναι ἀνήσυχοι!

Ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκάθητο ῥιγούσα, καὶ μετὰ μικρὸν ἔλεγεν·

— Ἄς ὑπάγωμεν.

Ὁ δὲ Ραοῦλ ὅλως δύσελπις ἐσιώπα, ὑποβοηθῶν γενναίως τὴν Σιδύλλαν καὶ δαψιλεύων αὐτῇ πᾶσαν περιποίησιν. Ἐνίοτε ὅπως διαβῶσι χαράδραν ἀνεσῆκου αὐτῇ, εἰ καὶ ἀνθίστατο, ὡς παιδίον, καὶ τὴν μετεδίδαζεν εἰς τὸ ἄλλο μέρος βυθιζόμενος μέχρι γονάτων. Οὕτω πῶς περιεπλανῶντο ἀπὸ δύο ὥρῶν με-

ταξὺ δασῶν, ὁμίχλης καὶ σκότους ὅτε, ἐξελθόντες βαθείας κοιλάδος εἶδον ἀμυδρῶς πρὸ αὐτῶν σύμφυτον ὑψηλὸν λόφον ἐν εἶδει ἀμφιθεάτρου. Καὶ οἱ δύο δὲ ἐνόησαν εὐθὺς ὅτι εἶχον καταντήσει εἰς τὴν ἄκραν τοῦ δάσους παρὰ τὴν θάλασσαν. Εἶδὲ καὶ ἦσαν πολὺ μακρὰν τῆς ἐπαύλεως, ἐγνώριζον ὁμῶς ἐκείθεν τὴν ὁδόν. Ἡ Σιδύλλα ἐνθαῤῥυνθεῖσα τότε ἀνέβη ταχέως καὶ χαίρουσα· ὅτε ὁμῶς ἐφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν ἐλειποθύμησε καὶ ἡ κεφαλὴ της αὐτῇ ἔπεσεν εἰς τὸ στῆθος τοῦ Ραοῦλ, ὅστις καλέσας αὐτὴν δὲν ἔλαθεν ἀπόκρισιν. Ἐνῶ δὲ ὑπεστήριζεν αὐτὴν ὁλαὶς δυνάμει, περιέφερεν ἀνήσυχον τὸ βλέμμα. Αἴφνης τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφαιδρύνθη, διότι διέκρινεν ἐκεῖ πλησίον καλύβην, ἀρ' ἥς ἐξήρχετο φῶς, τὴν ὁποῖαν ἐγνώριζεν.

— Ἰάκωβε, ἀνέκραξεν, Ἰάκωβε, τρέξε γρήγορα! εἶναι ἡ Κ. Σιδύλλα· τρέξε.

Καὶ ἀμέσως ἠκούσθησαν γοργὰ βήματα καὶ ἐφάνη ὁ Ἰάκωβος Φεραῖ.

— Ἄ! καλέ μου Ἰάκωβε, εἶπε τεταραγμένη τῇ φωνῇ ὁ Ραοῦλ, πόσον εἴμ' εὐτυχῆς ὅτι σὲ ἤῤῥα! Τί νύκτα ἐπέρασα!... Τὴν βλέπεις ἄρρωστην... Γρήγορα φωτιά.

— Εἰν' ἐτοίμη, ἀπεκρίθη ὁ Ἰάκωβος· ἔλατε.

Ὁ Ραοῦλ ἀνεσῆκωσε τὴν Σιδύλλαν καὶ ἠκολούθησε τὸν παράφρονά. Λείψανον πυρὸς ἔκαιεν εἰς τινὰ γωνίαν μετὰ τινῶν μεγάλων πετρῶν ἐν εἶδει ἐστίας. Ὁ Ἰάκωβος ἐρρίψε καὶ νέκ φρύγανα, καὶ ζωνηραὶ φλόγες ἀναδοθεῖσαι διὰ μιᾶς ἐφαιδρυναν τὴν ταπεινὴν ἐκείνην καλύβην. Ὁ Ραοῦλ ἀπέθετο τὴν λειποθυμοῦσαν νέαν πρὸ τοῦ πυρὸς καὶ ὑποβαστάζων αὐτήν·

— Γρήγορα, εἶπεν Ἰάκωβε· ὑπάγε νὰ φέρῃς ὅσα φύλλα καὶ χόρτα ἡμπορεῖς.

Ὁ Ἰάκωβος ἐξῆλθε καὶ ἦλθε πολλάκις, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἡ καλύβη ἐγεμίσθη φύλλων καὶ χόρτων, τὰ ὁποῖα στρώσας ὁ Ραοῦλ ἐξήπλωσε τὴν Σιδύλλαν, ἥτις στενάξασα ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς. Ἰδοῦσα δὲ τὸν Ραοῦλ πλησίον αὐτῆς ὑπεμειδίασε, καὶ ἀποροῦσα ἠρώτησε·

— Ποῦ εἴμεθα;

— Εἰς τὴν καλύβην τοῦ φίλου σου Ἰακώβου, ἀπεκρίθη ὁ Ραοῦλ. Μὴ φοβεῖσθε πλέον τίποτε. Ἡσυχάσατε... καὶ μετ' ὀλίγον, ὅταν διαλυθῇ ὁ πῶσοῦν ἡ ὁμίχλη θὰ τὸν στείλω εἰς τὴν ἐπαυλιν. Ἀναπαυθῆτε... προσπαθήσατε νὰ κοιμηθῆτε, καὶ ἐγὼ σὰς φυλάττω.

— Ναί... εἴμαι πολλὰ κοπιασμένη.

Ἀπαντήσασα δὲ τὸ περιπαθὲς καὶ φλογερὸν βλέμμα τοῦ Ἰακώβου·

— Καλ' ἡμέρα, εἶπεν, Ἰάκωβέ μου. Πόσον εἴμαι κρυωμένη! προσέθετο στραφεῖσα πρὸς τὴν ἐστίαν.

Καὶ ἐκλείσθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς· ἡ κεφαλὴ τῆς ἀνεπαύθη ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ προσκεφαλαίου, καὶ ἀμέσως ἀπεκοιμήθη.

Ὁ Ραοὺλ διέταξεν εἰς τὸν Ἰάκωβον σιωπὴν· οὗτος δὲ νομίσας ὅτι διατάχθη νὰ ἐκβῇ, ἐξῆλθεν ἀκροποδῆτι καὶ ἐξηπλώθη ἐπὶ τῶν χόρτων οὐ μακρὰν τῆς καλύβης. Μετὰ μικρὸν δὲ ἐψάλε μὲ τὴν μελωδικὴν καὶ γλυκεῖαν φωνὴν τοῦ ἑνα τῶν θρηνηδῶν ἐκείνων ἁσμάτων, ἃτινα συνείθιζε νὰ ψάλλῃ ὅτε ἦτο ναύτης, ἢ ὅτε ἡγρύπνει παρὰ τὴν κοιτίδα τῆς μικρᾶς κόρης του. Ὁ Ραοὺλ, καθήμενος ἐπὶ πέτρας καὶ κλίνων πρὸς τὴν κοιμωμένην Σιδύλλαν, ἤκουε περίλυπος τὸ μονότονον ἄσμα, τὸ ὁποῖον τὴν ὥραν ἐκείνην κατ' ἐκείνον τὸν τόπον ἐνέπλησσε λύπης τὴν καρδίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἔρριπτεν ἐνίοτε τὸ βλέμμα ἐκτὸς τῆς θύρας, εἶδεν ὅτι ἡ ὁμίχλη ἦτο ἀραιότερα. Ἐγραψε λοιπὸν ἀμέσως εἰς φύλλον ἐκ τοῦ μικροῦ τοῦ χαρτοφυλακίου ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Κ. τῶν Φερίων, διηγήθη αὐτῷ τὰ συμβάντα καὶ ἀνήγγειλε τὴν κατάστασιν τῆς Σιδύλλης. Μετὰ ταῦτα ἐξεληθὼν ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἰάκωβον καὶ διέταξε νὰ φέρῃ αὐτὴν τὸ ταχύτερον εἰς τὴν ἐπαυλιν· οὗτος δὲ ὑπακούσας ἀνεχώρησε δρομαίως.

Ὁ Ραοὺλ ἐπικνήθη τότε εἰς τὴν καλύβην ὅλος ῥιγῶν, ἐνῶ ἡ Σιδύλλα ἐξηκολούθει κοιμωμένη ὕπνον βαθύν. Τὸ πρόσωπόν της, φωτιζόμενον ὑπὸ τῶν φλογῶν, μεταξὺ τῶν λευκῶν πτυχῶν τοῦ μανδύου, ἐφαίνετο ἱλαρόν· ἔφερεν ὁμοίως τὰ ἔχνη τῶν συγκινήσεων καὶ τοῦ κόπου τῆς σκληρᾶς ἐκείνης νυκτός. Περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς ἐχαράχθη κύκλος κυανοῦς· τὴν ὠχρότητα τῆς διέκοπτον ἐρυθήματα, καὶ βιαία πνοὴ ἐξώγκου τὸ στῆθος καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῦ χεῖράς της. Ὁ Ραοὺλ ἔμεινε πολλὰς ὥρας ἀκίνητος, προσηλωμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς γλυκεῖας ἐκείνης μορφῆς, τῆς ὁποίας τὸ καθαρὸν ἀλλὰ πάσχον κάλλος ἀνεμίμνησκε τὰς χριστιανὰς μάρτυρας. Φόβος κατεῖχε τὸ πνεῦμά του. Τί δὲ συνέβαινεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ μεταξὺ τῆς σιωπηλῆς ἐκείνης σκηνῆς οὔτε αὐτὸς ἴσως ἐδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ· διότι ὑπάρχουσι πόνοι, ὀδύναι, βαθμοὶ λατρείας καταβαίνοντες εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τοσοῦτον βάθος, ὥστε οὐδεμία γλῶσσα ἰσχύει νὰ τὰ ἐρμηνεύσῃ. Αἰφνης ἀνεσκίρτησεν, οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ὑγρὰνθισαν, ἔκλινε γόνυ, ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν πρὸς οὐρανὸν καὶ προσήνετο. Ἐλαφρά τις παρατριβὴ ἐξήγειρεν αὐτὸν μετὰ τινα λεπτά ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως εἰς ἣν ἦτο βεθυθισμένος· ἡ Σιδύλλα ἀνασηκωθείσα ἤτένιζεν αὐτόν.

— Ραοὺλ! . . . ἐπιθύρισε, προσεύχεσαι;

Ὁ δὲ Ραοὺλ ἀρπάσας ἐκτὸς φρενῶν τὰς χεῖρας αὐτῆς·

— Ναί, Σιδύλλα, ἀπεκρίθη, προσεύχομαι καὶ πι-

στεύω. Πιστεύω ὅτι οὐδὲν ἀληθὲς ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον καὶ ὅτι εἶσαι ἀθάνατος ἄγγελος!

Εἶπε καὶ δάκρυα περιέχυσαν τὸ πρόσωπόν του. Ἡ δὲ Σιδύλλα ἔπεσεν ἐκ νέου καταβεβλημένη ὑπὸ χαρᾶς ἀρρήτου. Μειδίσμα διέσχισεν ἡρέμα τὰ χεῖλη αὐτῆς, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἠτένιζον περιχαρεῖς τὸν Ραοὺλ κλαίοντα . . . Ἀδυνατοῦσα δὲ νὰ προφέρῃ λέξιν ἕνακα τῆς συγκινήσεως, ἀπέσυρε μετὰ πολλῆς χάριτος τὴν βεβρεγμένην ὑπὸ τῶν ἱερῶν τοῦ Ραοὺλ δακρύων δεξιάν της καὶ ἔφερε πρὸς τὰ χεῖλη της.

Τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐνῶ τὸ λυκαυγὲς ἐφώτιζε τὴν καλύβην, ἠκούσθη ἡχος συγκεχυμένων φωνῶν καὶ γοργῶν βημάτων, καὶ ἐφάνησαν εἰς τὴν θύραν ὁ Κ, ἡ Κ. τῶν Φερίων καὶ ἡ μὲν Ὀνείλ. Ἐνῶ δὲ αἱ δύο γυναῖκες περιεπτύσσοντο τὴν Σιδύλλαν καὶ ἀπέτεινον αὐτῇ μυρίας ἐρωτήσεις, ὁ Κ. τῶν Φερίων συνδιέλεγτο μετὰ τοῦ Ραοὺλ.

— Ἀγαπητόν μου τέκνον, εἶπεν ἐπὶ τέλους, ἀγαπητόν μου τέκνον! . . .

Καὶ ἡσπάσθη αὐτὴν περιπαθῶς.

— Ἢμπορεῖς νὰ περιπατήσῃς; Θέλεις νὰ σὲ σηκώσουν; Ἢ ἅμαξα εἶναι ἐκεῖ κάτω . . . Βοηθήσατέ με, κύριε, παρκαλῶ.

Ἡ Σιδύλλα ἀνεσηκώθη μετὰ τινος δυσκολίας καὶ ἔπειτα ἐστάθη ὀρθία.

— Ναί, ναί θὰ περιπατήσω, εἶπε παιδροπρόσωπος· εἶμαι καλά . . . ἢμπορῶ νὰ ὑπάγω καὶ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου.

Καὶ ῥίψασα βλέμμα πρὸς τὸν Ραοὺλ, ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ πάππου αὐτῆς καὶ ἐξῆλθεν. Ἐνῶ δὲ ἐβάδιζον οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης, ὁ ἥλιος ἀνέκυψεν ἀπὸ τῶν κυμάτων ὁμοίως πρὸς χρυσὴν σφαῖραν. Ἡ Σιδύλλα ἐστάθη ὀλίγον ὥς ἂν ἐθαμβώθη, καὶ σιωπῶσα ἐστράφη καὶ ἔδειξε πρὸς τὸν Ραοὺλ τὸ ἀκτινοβόλον μετέωρον. Στραφεῖσα δὲ ἐκ νέου πρὸς αὐτόν·

— Ἐρχεσθε μὲ ἡμᾶς; ἠρώτησεν.

Εἶχε δὲ τὴν φωνὴν τόσον ἡσυχον καὶ τόσον εὐνηχον, τὸν ὀφθαλμὸν τόσον ἱλαρόν καὶ τὸ βᾶδισμα τόσον ὑπόπτερον, ὥστε ἔπαυσαν οἱ τρομεροὶ φόβοι, οἵτινες ἐδασάνιζον ἀπὸ τινος τὸν Ραοὺλ.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἀναλαβὼν τὴν παιδρότητα αὐτοῦ, θὰ σὰς στενοχωρήσω. Πλὴν τούτου ὁ δρόμος μου ἀπ' ἐδῶ εἶναι πλησιέστερος, καὶ θὰ μὲ ὠφελήσῃ ὁ περίπατος, διότι εἶμαι παγωμένος. Δὲν θ' ἀργήσω νὰ ἔλθω, μὴν ἀμφιβάλλετε.

Ἡ Σιδύλλα ἔβαινε πρὸς αὐτὸν τὴν δεξιάν, αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγον ἐγινεν ἄφαντος. Ἐφθασε δὲ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν εἰς τὸ πρεσβυτέριον, καὶ ἀπορῶν εἶδε πρὸ τοῦ κήπου τὴν ἅμαξαν τῆς Σιδύλλης. Καὶ ἐρωτήσας ἔμαθεν ὅτι ἡ Σιδύλλα τοσοῦτον ἠνοχλήθη καθ' ὁδόν, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ σταθῶσιν. Ὁ μαρκέσιος δρᾶ-

μὲν ἔλως ἡλλοιωμένος πρὸς αὐτὸν, εἶπεν ὅτι φλογερὸς πυρετὸς κατέλαβε τὴν Σιδύλλαν, καὶ ὅτι παρεφρόνει. Ὁ Ῥαοὺλ ἀνεχώρησεν εὐθὺς ἐπὶ τῆς ἀμάξης καὶ μετέβη εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ λέύγας ἀπέχουσας ἐκεῖθεν ἵνα φέρῃ ἱατρὸν· ἐμελλε δὲ νὰ γράψῃ καὶ εἰς Παρισίους καὶ δι' ἄλλον. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην δὲν ὑπῆρχε τηλέγραφος, ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλον σταθμὸν, δύο λέύγας μακράν. Ἐνεκὰ τούτων τῶν δυσκολιῶν κατέτριψεν ὀλόκληρον ἡμέραν, καὶ μόλις τὴν ὅραν τῆς ἑσπέρας ἐπανῆλθεν εἰς τὸ πρεσβυτέριον κεκμηκώς, ἀνήσυχος καὶ καταβεβλημένος. Μόλις ἐμβὰς εἰς τὸν κῆπον ἀπάντησε τὸν ἱατρὸν βραδυποροῦντα καὶ σκεπτικόν.

— Λοιπὸν, ἱατρέ; ἠρώτησεν.

— Ἐχει κακοήθη πυρετὸν . . . αἱ μεγάλαι συγκινήσεις καὶ μάλιστα ἡ δρόσος τῆς νυκτὸς καὶ αἱ ἀναθυμιάσεις τῶν ἐλῶν . . .

— Καὶ ὑπάρχει κίνδυνος;

— Πολὺς μάλιστα.

— Ἄ! ἱατρέ μου! . . . σώσατέ την!

— Βεβαιωθῆτε, κύριε, ὅτι δι' ὅλα ἐπρονόησα. Ἐὰν ἀνθέξῃ εἰς τὴν πρώτην προσβολήν, εἶναι ἐλπίς . . . εἶναι ὅμως τρομερά . . . Ἠσύχασεν ὀλίγον . . . δὲν ρωνάζει πλέον . . . νὰ ἰδῶμεν!

Ἡ Κ. τῶν Φερίων καὶ ἡ μὲν Ὀνείλ ἐφάνησαν τότε παρὰ τὴν θύραν καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτάς. Καὶ αἱ δύο δὲ ἔλαβον τὴν δεξιὰν αὐτοῦ σιωπῶσαι.

— Ἄ κυρίαί! . . . ὦ Θεέ μου! . . . δὲν μὲ λέγετε τίποτε;

— Εἶναι ὀλίγον καλῆτερα, ἐψιθύρισεν ἡ μαρκησία.

— Ὡς ὁ ἄθλιος!

— Ὅχι, κύριε, μὴν ἀδημονῆτε κατὰ τοῦ ἐκυτοῦ σας· ὅλα μᾶς τὰ διηγέθη αὐτὴ τὸ πρωτὸν . . . δὲν ἔχομεν διὰ τί νὰ σᾶς κατακρίνωμεν . . . ἡ δυστυχία εἶναι δυστυχία ὅλων μας. Ἄλλως τε ἔχομεν ἐλπίδας.

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ μαρκησίου λέγουσα·

— Λοιπὸν! δὲν ἔρχεσσι;

Καὶ ἀμέσως ἐπανῆλθον αἱ δύο γυναῖκες παρεκκλουθόμεναι ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ.

Ὁ δὲ Ῥαοὺλ μείνας μόνος περιείρχετο τρίβων τὸ καλὸν μέτωπόν του· καὶ μετ' ὀλίγον ἐστάθη ἔν' ἀκούσῃ· ἀλλ' οὐδεὶς ἦχος ἠκούετο. Σιωπὴ γλυκεῖα καὶ μελαγχολικὴ ἐπακράτει εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ μικροῦ κήπου. Ἐπιθυμῶν νὰ δισκαδᾷ ἐπώσουν τὴν ἀνυπόφορον ταραχὴν του ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἐπεριπάτει πρὸ τῶν κυκλίδων. Μετὰ μικρὸν δὲ ἀνέβη τὸν λόφον, διέβη διὰ τοῦ νεκροταφείου καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸν νάρθηκα εἶδε τὰς ἀτελεῖς ζωγραφίας τῶν τοίχων καὶ τοῦ θόλου, τὰς ἀναμνήσεις ταύτας τοσοῦτων ἐλπίδων καὶ τοσοῦτων μακαρίων ὥρων, ἠσθάνθη σπα-

ραιομένην τὴν καρδίαν του· ἤνωσε τὰς χεῖρας καὶ πεσὼν εἰς τὰς πλάκας γονυπετῆς, καὶ βαλὼν τὸ μέτωπον ἐπὶ τοῦ βήματος, ἔκλαυσεν ὀλοφυρόμενος. Ἐνῷ δὲ ἔκλαιε καὶ προσήχετο, χεῖρ' ἤγγισε τὸν ὦμον αὐτοῦ· ἐσηκώθη καὶ εἶδε κάτωχρον καὶ σκυθρωπὸν τὸν ἀδελφὸν Ἰενώ.

— Ὡ πάτερ μου! ἀνεφώνησε, τί ἤλθετε νὰ μὲ εἰπῆτε; Δυπηθῆτέ με! . . . Ζῆ, Ζῆ ἀκόμη; . . . Σᾶς παρακαλῶ . . . Τί θὰ κάμω, Θεέ μου, εἰς τὸν κόσμον! Ζῆ λοιπὸν, δὲν ἀπέθανε! . . .

Καὶ ἔπασσε παρὰ τὸν ἱερέα γονυπετῆς καὶ ἔξω φρενῶν. Ἀνεγείρας δὲ αὐτὸν ὁ γέρον.

— Ἠσύχασε, τέκνον μου, ἀπεκρίθη . . . σὲ ζητεῖ.

— Μὲ ζητεῖ;

Καὶ ἀκολουθῶν τὸν ἀδελφὸν κατέβη σιωπῶν. Ἐνῷ δὲ ἀνέβαινον τὴν στενὴν κλίμακα τοῦ πρεσβυτερίου, ἀπήντησαν τὸν ἱατρὸν, ὅστις λαβὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἶπεν·

— Ἔσο ἀνὴρ, κύριε.

Καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιον ὅπου κατῴκει ὁ Ῥαοὺλ· διότι εἶχον μεταφέρει ἐκεῖ τὴν πάθησάν. Ὁ μαρκησίας, ἡ μαρκησία καὶ ἡ μὲν Ὀνείλ ἴσταντο παρὰ τὴν κεφαλὴν τῆς κλίνης, τὰ πρόσωπα ἔχοντες βεβρεγμένα μὲν ὑπὸ δακρύων, ἀλλὰ σοβαρὰ καὶ γαλήνια. Τὸ πρῶτον βλέμμα τοῦ Ῥαοὺλ ἀπήντησε τοὺς μεγάλους γαλκνοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Σιδύλλης, βλέποντας πρὸς τὴν θύραν μετ' ἀγωνίας, ἥτις ἔπαυσεν ἄμα ἐλθόντος αὐτοῦ. Ἐπλησίασαν εἰς τὴν κλίνην, καὶ τοιαύτην γαλήνην, τοσαύτην χάριν καὶ φαιδρότητα εἶχε τὸ πρόσωπον τῆς Σιδύλλης μεταξύ τῆς ξανθῆς κόμης της, ὥστε κατεσιγάσθησαν οἱ φόβοι του. Ἐκείνη δὲ ἔσεισεν ἀσθενῶς τὴν κεφαλὴν μεσιδῶσα, καὶ ἔνευσε πρὸς τὸν ἱερέα.

— Κύριε, εἶπε πλησιάσας ὁ σεβασμιὸς γέρον, ἡ Κυρία τῶν Φερίων ἐπιθυμεῖ κατὰ τὴν φθεγγόμενην ὥραν νὰ ἐνωθῇ με ὑμᾶς διὰ τῶν δεσμιῶν τοῦ γάμου· ἠγνόει ὅτι τὸ χρέος μου μὲ ἀπαγορεύει νὰ εὐλογῇσω τοιοῦτον δεσμόν. Θὰ πράξω ὅμως ὅ,τι ἐπιτρέπαι ἡ συνείδησίς μου ὅπως δώσω εἰς τὴν καρδίαν . . . ἡ ὁποία σᾶς ἠγάπησε τόσον . . . τελευταίαν παρρησίαν.

Καὶ μετὰ μικρὰν παύσιν ἐξηκολούθησεν·

— Ἡ Κ. τῶν Φερίων μὲ εἶπε, κύριε, ὅτι ἔχετε τὴν αὐτὴν ἀγίαν πίστιν καὶ τὰς αὐτάς περὶ θεότητος πεποιθήσεις ὡς καὶ αὐτή.

— Ναί, σεβασμιώτατε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥαοὺλ, διὰ παντός.

Χαρὰ ἐξωγραφῆθη εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Σιδύλλης, ὁ δὲ γέρον ἱερεὺς ἐπανελάβε·

— Δὲς αὐτὴ τὴν δεξιάν.

Καὶ ἔθετο ὁ Ῥαοὺλ τὴν δεξιάν εἰς τὴν δεξιάν τῆς Σιδύλλης.

Ὁ πρεσβύτερος ἀνύψωσε τότε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ μετὰ φωνῆς συντετριμμένης ἀνεφώνησε·

— Θεέ μου! Θεέ πανάγαθε! σὺ γινώσκεις πόσον ἡγαπήθησαν... καὶ πόσα ὑπέμειναν!... Νεῦσον ὥστε αἱ δύο αὗται ψυχαί, τόσον ἄξιαι ἡ μία τῆς ἄλλης, νὰ ἐνωθῶσιν ποτε εἰς τὴν αἰωνιότητα!... Νεῦσον δὲ καὶ νὰ εὐλογῇς τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποῖαν δίδω αὐταῖς ἐν ὀνόματί σου! Ἀμήν!

Ὁλοφυρμοὶ ἀντήχουν ἐνῷ ὁ γέρονς λεύετης προσήχετο· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἠδυνάτει νὰ ἀναχαιτίσῃ τὰ δάκρυά του. Μόνη ἡ Σιδύλλα δὲν ἔκλειεν εἰς τὸ μέτωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς περιεχέετο οὐρανίαις λάμψιν. Μετὰ μικρὸν ἔνευσε πρὸς τὸν ἱερέα, πρὸς ὃν, κλίναντα τὴν κεφαλὴν, ἐφάνη ὁμιλοῦσα μετὰ συστολῆς.

— Κύριε, εἶπεν ὁ γέρονς πρὸς τὸν Ῥαοῦλ, ἀσπάζητι τὴν σύζυγόν σου.

Καὶ νεύσας ἐκεῖνος ἔθετο τρέμοντα τὰ χεῖλη εἰς τὸ μέτωπον καὶ τὴν κόμην τῆς νέας πικρῆς. Αἱ παρειαὶ αὐτῆς ἠρυθρίσαν· ἔβριψε πρὸς τὸν Ῥαοῦλ βλέμμα ἀφάτου γλυκύτητος καὶ ἀγάπης, καὶ ὡς καπνὸς διελύθη τὸ μικρὸν τῆς ἐρύθημα· ὠχρίασε θανάτου ὠχρότητα, ἡ σκιά τῶν μακρῶν τῆς βλεφάρων κατέβη, διαστάλλησαν ὁπωσοῦν τὰ χεῖλη τῆς, καὶ τὸ ἀναλλοιώτον κάλλος τῆς ἔμεινεν ἀκίνητον. Ἐφαίνετο ὅτι ὁ θάνατος ἐπλησίνασεν αὐτὴν εὐλαβῶς.

.....

Τρία λευκὰ μνήματα κεῖνται σήμερον ἐντὸς τοῦ μικροῦ κοιμητηρίου· ἐπὶ δὲ τοῦ λευκοτέρου, οὐτινος τὸ μάρμαρον καλύπτουσι πολλάκις ἄγρια ἄνθη, ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη· « Σιδύλλα — Ἄννα τῶν Φερίων. — Δεκαεννέα ἐτῶν. » — Καὶ κατωτέρω· « Αἰωνία ἡ μνήμη! »

Μετὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα συμβάντα ὁ κόμης Ῥαοῦλ ἐγένετο κάτοικος τῆς ἐπαύλεως τῶν Φερίων. Ἰπακούων δὲ εἰς τὴν θέλησιν τῆς Σιδύλλης καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν δύο γερόντων, οἵτινες ἀνομάζουσιν αὐτὸν υἱόν, δὲν θέλει ἀναχωρήσει πώποτε ἐκεῖθεν. Φαίνεται δὲ κληρονομήσας τὰς ἀρετὰς τῆς ἀποθανούσης· διότι οἱ κάτοικοι τῶν περιχώρων, τοσοῦτον εὐεργετοῦνται παρὰ τοῦ σκυθρωποῦ καὶ εὐσεβοῦς τούτου νέου, ὥστε ἀποδίδουσιν αὐτῷ σέβας ἴσον σχεδὸν πρὸς δεισιδαιμονίαν. Μόλις γινώσκουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ· ὀνομάζουσι δὲ αὐτὸν « μνηστὸν τῆς Κυρίας. » Σ.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΑΡΕΚΒΟΑΙΚΑΙ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΥΣΟΒΟΥΛΛΟΝ ΛΟΓΟΝ
ΑΛΕΞΙΟΥ Α' ΤΟΥ ΚΟΜΝΗΝΟΥ.

ὁ π δ

Ι. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝΟΣ (α).

ΣΕΛ. 546, γήλι: 6', 10. *Ἐπειδὴ* τῆς λεγούσης· « *Αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν* » [Ματθ. Ζ'. 7, καὶ ΚΑ'. 22]. « Λοιπὸν δὲ (λέγει ὁ θεὸς Χρυσόστομος) καὶ τὴν κορωνίδα ἐπάγει τῆς εὐκολίας, οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπινοῶν παραμυθίαν τοῖς πόνοις, τὴν ἀπὸ τῶν εὐχῶν τῶν ἐπιμόνων συμμαχίαν· οὐ γὰρ αὐτοὺς σπουδάζειν δεῖ μόνους, ρησὶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄνωθεν καλεῖν βοήθειαν· καὶ πάντως ἥξει, καὶ παρέσται, καὶ συνεφάψεται τῶν ἀγώνων ἡμῶν, καὶ πάντα ποιήσει ῥάδιον. Διὰ τοῦτο καὶ αἰτεῖν ἐκέλευσε, καὶ τὴν δόσιν ἐνηγγυήσατο· κτλ. » [Ὁμιλ. ΚΙ' εἰς Ματθ. Τόμ. Ζ', σελ. 289. Venet.].

Αὐτ. στίχ. 16. *Ἀποστολὸν* Παρὰ τὸ: « Θεοῦ ἐσμεν συνεργοί » [Α' Κορινθ. Γ'. 9.—Πρβλ. καὶ Β' Κορινθ. Γ'. 4].

Αὐτ. στίχ. 26. *Λάτρου* Τὸ ἔρος τοῦτο ἐστὶν ὁ ἐν τῇ Μιλησίᾳ Λάτρου, ὑπερκείμενον τοῦ ἀρχαίου πολυχνίου *Ἡρακλείας* τῆς ὑπὸ Λάτρω λεγομένης, πρότερον δὲ *Λάτρου* καὶ αὐτῆς, ὁμωνύμως τῷ ὄρει, καλουμένης. Ἀπ' αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ αὐτόθι κόλπος ὠνόμασται *Λατμικός* [Στράβ. ΙΑ'. Τόμ. Γ', σελ. 6. Κορ.]. Ἐν τούτῳ τῷ ὄρει μυθεύουσιν οἱ πάλαι τοὺς μετὰ τῆς Σελήνης ἑρωτας τοῦ Ἐνδυμίωνος, οὐτινος ὁ τάφος ἐδείκνυτο ἐν τινι σπηλαίῳ πρὸς τῇ εἰρημένῃ Ἡρακλείᾳ [Βλ. Ἀπολλόδ. Α'. ζ'. 5.—Ἀπολ. Ἀργον. Δ', σ. 57.—Σχολ. Θεοκρ. Εἰδ. Γ', σ. 49.—Παυσ. Ἠλεικ. προτ. α. 2.—Στρ. ἐνθ. ἀνωτ.]. Καλεῖται δὲ τανῦν τουρκοβαρβάρως *Μπέε-παρμάκι* (ἦτοι Πενταδάκτυλον = Πεντακόρυφον). Ὁ μέντοι γε κόλπος, ὡς ἐκ τῶν κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μαίανδρου γενομένων ἐκ τοῦ μικροῦ χρόνου προσχώσεων, εἰς λιμνοθάλασσαν μεταβέβηται, ἅπλευστον ὅλως τοῖς πλοῦζομένοις. Ἀναμφίβολον δ' ὅτι ποτὲ τῶν χρόνων χερσώσῃ ὅλοσχερῶς τὸν κόλπον ὁ Μαίανδρος· τῆς τοιαύτης γὰρ δημιουργικῆς αὐτοῦ φύσεως παραδείγματα ἀπεμνημόνευσαν ἡμῖν οἱ ἀρχαῖοι. Καὶ Στράβων μὲν ταῦτα φησὶ· « καὶ πολλὴν χεῖρα κατὰ γων [ὁ Μαίανδρος], ἄλλοτ' ἄλλο μέρος τῶν αἰγιαλῶν προστίθησι, τὸ δὲ πρὸς τὸ πέλαγος βιασάμενος ἐξωθεῖ. Καὶ δὴ καὶ τὴν Πριήνην, ἐπὶ θαλάττῃ πρότερον οὖσαν, μεσόγειαν πεποίηκε τετταράκοντα σταδίων προσχώματι » [ΙΒ'. Τόμ. Β',

(α) Ἰδε Πανδ. φυλλάδ. 358, Φεβρ. 15.